

Múltidéző mesterségek

Gyerekkoromban volt az utcánkban egy szabó, akinek a neve szintén Szabó volt, a felesége mondogatta is: „Megyek a Szabó szabóhoz”. Kora reggel megjelent a műhelyben, délben hazament ebédelni, aztán visszajött és késő délutánig dolgozott. Nem ivott, szórakozni se nagyon járhatott: a munkájának élt. Gyakran elüldögéltem nála: nem a mesterség érdekelt, nyilván az tetszett, hogy felnőtt számba vett, épp csak úrnak nem szólított engem is, mint édesapát. És nyilván vonzott a rend, a harmónia, ami a műhelyből, a munkájából és a személyéből áradt. Komoly volt és a lehető legjobb képességei szerint igyekezett dolgozni, s közben beszélt nekem

felhajtani, hová a ruhát tisztítani, hová a cipőt sarkaltatni, a kést élezetni, a harisnyán a szemet felszedetni. Kis műhelyükben ültek az iparosok, elbeszélgettek a kuncsaftal, hűmmögtek, mondtak egy elfogadható árat, időre elkészítették a munkát, vihették a nadrágot kivasalva, a

gedtek meg a munkaasztaluk mellett. Kitanulták a szakmát, a mesterséget, „megszerezték az ipart”, tették a dolgukat egy hosszú életen át, s most kicsit megilletődötten állnak a fényképezőgép lencséje előtt, bár biztos sejtik, miért kopogott be hozzájuk a fényképezés. Velük véget ér valami, utódaik nincsenek, a gyereket, az unokát nem nevelhették szikvízkészítőnek vagy babajavítóknak, ha az ő apjuk vagy nagyanyjuk az volt is.

de lehet, csak mi érezzük így, a mai gyerekeknek és kamaszoknak semmi hiányérzetük.

Frankl Aliona emlékezni segit. Ahogy egy másik albumában – sok albuma van már, Esterházy Péter, Závada Pál ajánlásaival, ezt a mostanit Parti Nagy Lajos írása vezeti be – megmutatja a régi pesti presszókat, a jelenlegiben megmutatja a régi műhelyeket és tulajdonosaikat. Egyszerű képek, fekete-fehérben, azonos kompozíciós elv szerint. De

A világ rendje, hogy változik, de az ember sajnálja, hogy eltűnik belőle valami, ami jó és szép volt, amihez kötődött, a transzformátorspecialista, a kardműves, nemkülönben a saját gyerekkora. Igazából nem a bezárt műhelyt, a bankfiókká alakított esz-

presszót, a lerombolt mozit sajnáljuk. A gyerekkorunkat, a kamaszkorunkat sajnáljuk, aminek a műhely, a presszó, a mozi helyszíne volt, tárgyi bizonyítéka mintegy. S ha a világ túl gyorsan változik, az elen már lázadozunk is, hiába persze. Mintha az emberi lépték veszne el, véljük szomorodva, a plázák mozaibaiban túl nagy a kép, túl hangos a zene, ebben az egyszerűségben sok minden van, hivalkodás nélkül, szinte rejtve. Belsőségesség. Részvét. Szeretet. Belsőleges képek ezek. Ha a világból hiányozni látszik a bensőségesség, egy fényképen megtalálhatjuk. E bensőségesség a közösségvállalásból is adódik. A képen észrevétlenül ott a kép készítője is, maga is mesterember, aki közösséget vállal ezekkel az emberekkel, mert tudja, úgy érdemes végezni a munkánkat, csináljunk bármit, ahogy ők végezték. Frankl Aliona szereti ezeket az embereket. Szépnek látja őket, a tere is, amiben élnek, akkor is, ha ez a tér kopott vagy szegényes. A benne élőknél ez az életük. Nekem a leginkább a nehezen észrevehető, de mégis létező szépségről beszélnek a képek, azt mondják, hogy vegyük észre azt a szépséget, ami egy presszó hamutartóján megcsillanó fényben vagy egy régi műhelyben van. Netán egy eseménytelennek tűnő, végigdolgozott életben. (Szerzői kiadás)

D. Magyarai Imre

sok minderről. Mág emlékszem: ő mutatta meg nekem Babits Mihály Csillag után című versét. Nem tudtam, mi a klerikális propaganda, ő se nagyon tudhatta, a költemény tetszett neki is, nekem is. Igen, Szabó bácsi – sosem szólítottam a keresztnévén, mindig Szabó bácsit mondtam, míg apám Szabó urat, álltak ott a műhely és a szocializmus közepén – külön világában rend volt, néhány egyszerű tételre épülő rend. A szabó mester pontosan tudta, mi a dolga a világban, ami sokkal rosszabbul van összeférelve, mint az ő zakói és öltőnyei.

Akkoriban nem volt probléma, hová lehet, hová kell vinni a nadrágot vasaltatni,

cipőt megsarkalva, a kést megélezve. Biztonságot adott, hogy tudtuk, ha baj van, számíthatunk rájuk újra.

Frankl Aliona mesterembereket és mesterségeket örökölt meg, gyönyörű képein könyvkötő, órás, kesztyűkészítő, bőrdíszműves, fodrász, szikvízkészítő, transzformátorspecialista, babajavító, kardműves. És persze fényképezés. Egy valaha volt város lakói. Nem biztos, hogy ez a város Budapest, lehet Debrecen, Eger, Szeged is. Egy valaha volt ország lakói. A könyvkötő, az órás, a kesztyűkészítő neve, a műhelyeik címe sem fontos, csak az album végén sorolhatunk fel. Névtelen mesztereket látunk, akik ott öre-

gészték meg a munkaasztaluk mellett. Kitanulták a szakmát, a mesterséget, „megszerezték az ipart”, tették a dolgukat egy hosszú életen át, s most kicsit megilletődötten állnak a fényképezőgép lencséje előtt, bár biztos sejtik, miért kopogott be hozzájuk a fényképezés. Velük véget ér valami, utódaik nincsenek, a gyereket, az unokát nem nevelhették szikvízkészítőnek vagy babajavítóknak, ha az ő apjuk vagy nagyanyjuk az volt is.

